

บทความวิชาการ

ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

Some observations on the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017)

พัฒนา เรือนใจดี¹

มารุตพงศ์ มาสิงห์²

บทคัดย่อ

พรรคการเมือง ถือว่ามีบทบาทอย่างมากในประเทศที่มีรูปแบบการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตย ถือได้ว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นสถาบันทางการเมือง ที่ม
ีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นพาหนะ ในการทำหน้าที่ขับเคลื่อน วิถีทางการเมือง
ของประเทศ นอกจากนั้นพรรคการเมืองยังทำหน้าที่ สำคัญในการเปลี่ยนตำแหน่ง
ในการเข้ามาบริหารประเทศอย่างสันติ โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นต้องการที่จะ
ให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองได้โดยง่าย

หากกฎหมายรัฐธรรมนูญดีก็จะทำให้กฎหมายพรรคการเมืองดี แต่กฎหมาย
พรรคการเมืองปัจจุบันมีบทบัญญัติว่าด้วยการยุบพรรคการเมืองมากซึ่งไม่เป็นผลดีต่อ
ระบบรัฐสภา เพราะการเมืองระบบรัฐสภาเป็นระบบการเมืองที่ให้ความสำคัญ

¹ อาจารย์ประจำภาค วิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² นักวิจัยร่วม (นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)

กับพรรคการเมือง เพราะพรรคการเมืองเป็นหัวใจของระบบรัฐสภา หากพบว่า มีบทบัญญัติที่หยุบพรรคการเมืองมาก ๆ นั่นคือ ระบบที่ทำให้ลายพรรคการเมืองทำลายระบบรัฐสภา

ดังนั้น จึงต้องมีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 จะต้องปรับปรุงในมาตราที่ไม่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวข้างต้น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 85, มาตรา 85 ประกอบ มาตรา 33 (1), มาตรา 85 ประกอบ มาตรา 33 (2), มาตรา 85 (4), มาตรา 85 (5), มาตรา 85 (6), มาตรา 85 (7), มาตรา 86 (1), มาตรา 86 (2), มาตรา 20 วรรค 2, มาตรา 28, มาตรา 30, มาตรา 36, มาตรา 44, มาตรา 45, มาตรา 46, มาตรา 66, มาตรา 68, มาตรา 86 (4) ประกอบ หมวด 5 ว่าด้วยการควรวมพรรคการเมือง

จึงเป็นข้อสังเกตที่สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 เพื่อให้สอดคล้องกับระบบรัฐสภาต่อไป

คำสำคัญ: พรรคการเมือง, พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง, ระบบรัฐสภา

Abstract

Political parties are considered a crucial role in countries adopting the democratic system and a political institution becoming extremely important as a vehicle driving countries' political way. In addition, the parties also perform a duty in changing administrative positions peacefully. The spirit of the law aims to facilitate the establishment of political parties.

In case of great constitutional law, it makes a great political party. However, the current political parties law contains provisions on the dissolution of political party affecting the parliamentary system negatively because the system gives priority to a political party and a political party is the backbone of the system. If it is found the provisions of party dissolution are plentiful, it damages the political system and parliamentary system.

Therefore, it requires some observations on the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) to amend sections being inconsistent with the aforementioned principles. The Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017), Section 85, Section 85 appurtenant to Section 33 (1), Section 85 appurtenant to Section 33 (2), Section 85 (4), Section 85 (5), Section 85 (6), Section 85 (7), Section 86 (1), Section 86 (2), Section 20 Paragraph 2, Section 28, Section 30, Section 36, Section 44, Section 45, Section 46, Section 66, Section 68, Section 86 (4) appurtenant to Chapter 5 on the Political Parties Merge.

Accordingly, it is noted that an amendment of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) required in accordance with the parliamentary system.

Keywords: Political Party, Organic Act on Political Parties, Parliamentary System

ในประเทศที่มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย พรรคการเมืองจะเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความหมายและความสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้เพราะนอกจากพรรคการเมืองจะทำให้การเลือกตั้งบรรลุจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ ได้ผู้แทนไปทำหน้าที่ให้องค์กรของรัฐแทนประชาชน และอยู่ในฐานะที่เป็นตัวนำความคิดเห็น และข้อเรียกร้องจากประชาชนไปสู่องค์กรของผู้ถืออำนาจ พรรคการเมืองยังเป็นองค์กรโฆษณาแนวความคิดและวิธีการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคมด้วย³ จากความสำคัญเช่นว่านี้เอง ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงถือกันว่าพรรคการเมืองเป็นพลังทางการเมืองอันสำคัญที่จะขาดเสียไม่ได้ จนถึงกล่าวกันว่ารัฐที่ใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอยู่ในลักษณะที่เป็น “รัฐพรรคการเมือง”

พรรคการเมือง เป็นองค์กรที่มีการจัดตั้งขึ้นในท้องถิ่นเพื่อมีปฏิสัมพันธ์และแสวงหาการสนับสนุนการเลือกตั้งจากประชาชนโดยส่วนรวมโดยมีบทบาททางตรงและสำคัญต่อการเลือกสรรบุคคลากรทางการเมือง เพื่อให้ได้มาและรักษาไว้ซึ่งอำนาจโดยคำนึงถึงหรือโดยการร่วมมือกับองค์กรอื่น และได้วางหลักเกณฑ์ของพรรคการเมืองไว้ 4 ประการ คือ⁴

1. พรรคการเมืองต้องมีความยั่งยืน โดยความยั่งยืนของพรรคการเมืองจะต้องไม่ขึ้นกับชีวิตหรือผู้นำของพรรคการเมือง
2. พรรคการเมืองจะต้องมีสาขากระจายไปยังชนบท โดยมีขอบข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่างสำนักงานใหญ่และสาขาพรรคการเมือง

³ สมยศ เชื้อไทย และ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, “แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตย” (วารสารนิติศาสตร์ 3) 2527 หน้า 52.

⁴ สมยศ เชื้อไทย และ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, (2517). แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตย, เอกสารสรุปผลการสัมมนา การสัมมนาวิชาการระดับประเทศในวาระครบรอบ 50 ปี แห่งการสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง ปัญหารัฐธรรมนูญและสถาบันการเมืองในสภาวะการณปัจจุบัน, กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์, หน้า 23.

3. บรรดากลุ่มผู้นำในพรรคการเมืองมีความตั้งใจจริง ที่จะรวมอำนาจในการตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ มาให้พรรคการเมืองของตนแต่ผู้เดียวหรือมีฉันทันที่ร่วมกับพรรคการเมืองอื่น ไม่เพียงแต่จะใช้อิทธิพลเข้าแทรกแซงนโยบายเท่านั้น

4. พรรคการเมืองต้องพยายามหาคะแนนนิยม เมื่อมีการเลือกตั้ง และหาความสนับสนุนจากประชาชนทั่วไปเมื่อไม่มีการเลือกตั้ง

พรรคการเมืองเป็นตัวแทนของผู้คนในสังคม และเป็นผู้กลั่นกรองความต้องการของประชาชนให้เป็นแนวนโยบายทางการเมือง⁵ พรรคการเมืองจะเป็นผู้สรรหาบุคลากรเข้าไปเสนอตัวให้ประชาชนเลือก เพื่อเป็นตัวแทนของตนไปบริหารประเทศตามกติกาเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (decorative Democracy) การพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จึงควบคู่ไปกับการพัฒนาพรรคการเมือง กล่าวได้ว่า พรรคการเมือง คือ กระบอกสะท้อนถึงสภาพความมั่นคงในระบอบประชาธิปไตยนั้น ๆ ตลอดจนถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้วยคำจำกัดความของพรรคการเมือง หมายถึง⁶ กลุ่มบุคคลหลายกลุ่มที่มีอิสระมารวมกันเพื่อคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหวังว่าจะได้รับชัยชนะเพื่อที่จะเข้าไปควบคุมการดำเนินงาน และนโยบายของรัฐบาล จากความหมายนี้เห็นได้ว่าเห็นถึงเจตนารมณ์ของบุคคล ที่เข้าร่วมเป็นกลุ่มทางการเมืองในลักษณะของพรรคการเมือง ในการสมัครเข้ารับเลือกตั้งต่าง ๆ แม้ว่าจะมีบุคคลที่ต้องการสมัครรับเลือกตั้งก็ตาม หากแต่เพียงมารวมกันเพื่อสนับสนุนสมาชิกคนอื่น เพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง ก็ถือว่าเป็นพรรคการเมืองแล้ว ทั้งนี้เพราะว่าการชนะการเลือกตั้งย่อมหมายถึง การเข้าไปบริหาร หรือควบคุมนโยบายสาธารณะนั่นเอง ในกรณีที่พรรคการเมืองยังไม่มีโอกาสเป็นรัฐบาล ก็จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน เพื่อคอยหาโอกาสต่อไป

⁵ สนิท จรอนันต์, (2546), (เอกสารผลงานเพื่อขอรับการประเมิน) “การเลิกหรือยุบพรรคการเมือง: ศึกษากรณีคำร้องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญ” สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, หน้า 28 - 29.

⁶ ปรีชา หงส์ไกรเลิศ, 2522, พรรคการเมืองและปัญหาพรรคการเมือง, กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, หน้า 5 - 12.

ภายใต้คำจำกัดความที่กล่าวมา จะเห็นจุดหนึ่งของนิยามพรรคการเมือง คือ มีบทบาทหน้าที่ในการสรรหาบุคคลให้เป็นผู้นำทางการเมือง ทั้งในด้านการบริหาร ในคณะรัฐบาล และการสรรหาตัวบุคคลเสนอต่อประชาชน เพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรพรรคการเมือง คือ ที่รวมของกลุ่มบุคคลที่มีแนวคิดทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกัน รวมกันเพื่อจุดประสงค์ที่จะส่งบุคคลเข้ารับสมัครเลือกตั้งให้ได้เป็นเสียงข้างมากในสภา เพื่อมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศ ตามนโยบายที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่ม นอกจากนี้ พรรคการเมืองมีความสำคัญต่อระบอบประชาธิปไตย เพราะว่าเป็นที่สร้างพลังให้อุดมการณ์ เป็นที่ค้นหาเสียงส่วนใหญ่ของมหาชน และทำให้ประชาชนต่างท้องถิ่นสามารถร่วมมือกับทางการเมืองได้⁷

ความหมายของพรรคการเมืองถือได้ว่าเป็น “กลุ่มบุคคลที่มีแนวความคิด ในทางการเมืองเหมือน ๆ กัน รวมตัวกันเพื่อที่จะส่งสมาชิกลงรับเลือกตั้งโดยหวังที่จะได้เป็นรัฐบาลหรือมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย”⁸

ข้อสังเกตบางประการของความหมายพรรคการเมือง โดยนักวิชาการให้ความสำคัญในเรื่องของ

1. การเป็นที่ยอมรับของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความคิดหรือผลประโยชน์ร่วมกันหรือสอดคล้องกัน
2. การเสนอบุคคลในการเลือกตั้ง
3. ความมุ่งหวังที่จะไปบริหารประเทศหรือรัฐบาล⁹

⁷ สุขุม นวลสกุล และ วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์, (2535), การเมืองและการปกครองไทย, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า 215.

⁸ สิทธิพันธ์ พุทธหิน, (2519), Party Identification กับ การพัฒนาทางการเมือง, กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, หน้า 167.

⁹ กนก วงษ์ตระหง่าน, (2536), พรรคการเมือง, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 92.

พรรคการเมือง คือ กลุ่มของคนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกันรวมกันจัดตั้งเป็นสถาบันที่มีองค์กรที่แน่นอนชัดเจน มีการกำหนดทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญในการปกครอง และบริหารประเทศในด้านต่าง ๆ มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง พยายามเข้าไปมีหรือมีส่วนในอำนาจรัฐ จนสามารถจัดตั้งหรือร่วมจัดตั้งรัฐเพื่อประเทศ¹⁰ คำนิยามนี้มุ่งแสดงให้เห็นถึง “พรรคการเมือง” ที่มีลักษณะของพัฒนาการที่มุ่งไปสู่ความมั่นคง และแสดงความแตกต่างอย่างสำคัญกับกลุ่มของมนุษย์กลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มผลประโยชน์ ในขณะที่กลุ่มอื่น ๆ จะมีความสำคัญทางการเมืองในลักษณะผลึกตัน หรือเรียกร้องต่อผู้มีอำนาจทางการเมือง แต่พรรคการเมืองในแนวความคิดนี้ มุ่งพยายามเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองโดยตรง ส่วนจะได้หรือมีอำนาจหรือไม่ก็อยู่ที่ว่าพรรคการเมืองนั้นสามารถเข้าสู่อำนาจได้อย่างไร (ถ้าเป็นระบอบประชาธิปไตยก็คือ มีสมาชิกได้รับการเลือกตั้ง ถ้าเป็นระบอบเผด็จการอาจเกิดจากการที่พรรคส่งกองกำลังของพรรคเข้ายึดอำนาจ) เป็นต้น พรรคการเมืองนั้น จะเรียกว่า “พรรคการเมืองที่แท้จริง” หรือไม่ว่าอย่างไรขึ้นอยู่กับว่าเราใช้ “นิยาม” เข้าไปอธิบาย แต่จะพูดถึงว่าพรรคการเมืองนั้น ๆ มีอัตราแห่งการพัฒนาพรรคการเมืองมากแค่ไหนก็ต้องดูว่าพรรคการเมืองนั้นมีโครงสร้าง และองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนและประสานสัมพันธ์ได้อย่างไร และสามารถทำหน้าที่ได้ครบถ้วนต่อเนื่องได้ยาวนานแค่ไหน

จากคำจำกัดความทั้งหมดจะเห็นได้ว่า การที่จะเป็นพรรคการเมืองได้จะต้องประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. จะต้องมีการหรือกลุ่มบุคคล การรวมกลุ่มบุคคลอาจมิใช่ความหมายของพรรคการเมืองเสมอไป อย่างเช่น “คณะราษฎร” ซึ่งกลุ่มบุคคลอาจมีลักษณะเป็นการจัดตั้งชั่วคราวเท่านั้น แต่พรรคการเมืองจะต้องมีการจัดตั้งเป็นการถาวร เว้นแต่ว่าจะเป็นประเทศที่ยังขาดความมั่นคงทางการเมือง หลังจากมีการรัฐประหารแล้ว

¹⁰ วิสุทธ์ โพธิ์แท่น, (2527, กรกฎาคม – กันยายน), พรรคการเมือง: ทารกที่ไม่มีโอกาสเติบโต วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 13(3), หน้า 5.

จะต้องมีการประกาศห้ามมีพรรคการเมืองเสมอไป ทำให้พรรคการเมืองไม่ได้แสดงบทบาท และประชาชนไม่เห็นความสำคัญของพรรคการเมือง

2. ต้องมีความคิดเห็นพ้องต้องกันหรือคล้ายคลึงกัน ความคิดเห็นนี้ส่วนใหญ่จะเป็นไปตามแนวนโยบายของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะเป็นนโยบายทางเศรษฐกิจการเมืองหรือนโยบายทางสังคม

3. ต้องมีความมุ่งหมายที่จะคัดเลือกบุคคลเข้ารับเลือกตั้งเพื่อที่จะเข้าควบคุมการดำเนินงานและนโยบายของรัฐบาล หัวใจสำคัญของพรรคการเมืองจะต้องมีความมุ่งหวังที่จะได้กุมบังเหียนของประเทศด้วยการเป็นรัฐบาล โดยการเป็นฝ่ายชนะเพื่อจะจัดตั้งรัฐบาล แต่ทั้งนี้ ฝ่ายที่แพ้ก็ยังคงเป็นฝ่ายค้านอย่างมั่นคง และคอยเป็นตัวป้องกันและดูแลผลประโยชน์ของประชาชน สำหรับพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลก็จะต้องนำนโยบายพรรคการเมืองของตน มาใช้ในการกำหนดวิถีทางของประเทศ

4. ต้องให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน และกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศหรือวิถีทางการเมือง ทั้งนี้มิใช่ว่าการศึกษาและการกระตุ้นจะทำก่อนการเลือกตั้งเท่านั้น หลังจากนั้นก็เลิกรากันไป แต่จะต้องกระทำกันไปตลอด เพื่อให้ประชาชนได้ตื่นตัวอยู่เสมอ และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายกับการเมืองอีกทั้งได้เห็นความสำคัญของการมีพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตย

ลักษณะของพรรคการเมืองที่กล่าวมานั้น อาจมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของสังคม วิธีการดำเนินชีวิตและสภาพแวดล้อมที่มีแรงผลักดัน ซึ่งทั้งนี้เป็นเรื่องของวิวัฒนาการอันยาวนาน

เป็นที่ทราบกันดีว่า บทบาทของพรรคการเมืองในประเทศ ที่ปกครองในระบบประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภา จะมีบทบาทมากกว่าพรรคการเมืองในประเทศระบบประชาธิปไตย ในระบบประธานาธิบดี ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน พุทธศักราช 2560 สามารถสรุปได้ 18 ประเด็น และ 4 ประเด็นในบทเฉพาะกาล ดังนี้

1. การตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิก¹¹
2. การใช้เสียงขับ ส.ส. ออกจากสภา¹²
3. เรียกประชุมสภา¹³
4. การใช้เสียงเรียกร้องขอประชุมลับ¹⁴
5. การอนุมัติผ่าน ร่างพระราชบัญญัติ¹⁵
6. การตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณฯ¹⁶
7. ร่างพระราชบัญญัติที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบ แต่รัฐสภามีมติ
ยืนยันร่างพระราชบัญญัติตามเดิม¹⁷
8. การตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติมิให้ขัดกับรัฐธรรมนูญ¹⁸
9. การเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ¹⁹
10. การเข้าชื่อเพื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป²⁰
11. สมาชิกวุฒิสภาขอเปิดอภิปรายทั่วไป²¹
12. การเสนอชื่อบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรี²²
13. การอนุมัติตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับ²³

¹¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 82.

¹² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 101.

¹³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 123.

¹⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 127.

¹⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 138.

¹⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 144.

¹⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 146.

¹⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 148.

¹⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 151.

²⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 152.

²¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 153.

²² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 159.

14. การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของ พระราชกำหนด²⁴
15. การประกาศสงคราม²⁵
16. การตรวจสอบ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ²⁶
17. การให้ความเห็นชอบบุคคลเข้าไปใน คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน²⁷
18. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ²⁸

กรณีที่เป็นประเด็นในบทเฉพาะกาล

1. การให้ความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติในร่าง พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญ²⁹
2. การติดตามการปฏิรูปประเทศ³⁰
3. การให้ความเห็นชอบของ วุฒิสภาในร่าง พ.ร.บ. ที่กระทบกระบวน การยุติธรรม³¹
4. การเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีของสภานิติบัญญัติ³²

ในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่นั้น พรรคการเมืองถือได้ว่าเป็น สถาบันทางการเมือง (Political Institution) ที่สำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นพาหนะ (Vehicle) ทำหน้าที่ขับเคลื่อน “วิถีชีวิตทางการเมือง” ของประเทศ นอกจากนั้น พรรคการเมืองยังทำหน้าที่หลักสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ “การเปลี่ยนตำแหน่งใน

²³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 172.

²⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 173.

²⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 177.

²⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 236.

²⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 241.

²⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 256.

²⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 267.

³⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 270.

³¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 271.

³² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560, มาตรา 272.

การบริหารประเทศอย่างสันติ” และมีอิทธิพลในการ “ควบคุมบงการ” หรือ “โน้มน้าว” ให้รัฐบาลกำหนดแนวนโยบายของประเทศ จึงสามารถกล่าวได้ว่าการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสมัยปัจจุบัน “พรรคการเมืองได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง”³³ จะเห็นได้ว่าตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 นั้นต้องการให้มีการตั้งพรรคการเมืองได้โดยง่าย ซึ่งในบทบัญญัติของกฎหมายพรรคการเมือง มาตรา 8 ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้

เมื่อพิจารณามาตรา 8 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ก่อนที่จะมีการแก้ไขฉบับปี พ.ศ. 2550 แล้ว จะเป็นสิ่งที่สังเกตได้ว่า ได้มีการเพิ่มเติมข้อความ จากผู้ที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มาเป็นหรือขอแปลงสัญชาติ มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 การจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา 9 บุคคลซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกันและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนอาจรวมกันดำเนินการ เพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ โดยจะต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิดในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทย โดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งอยู่ในระหว่างถูกสั่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองและไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่น หรือผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่น หรือผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นย่อมเป็นการบ่งชี้ว่าเป็นการทำให้พรรคการเมืองนั้น เกิดขึ้นได้ง่าย

³³ โกเมศ ขวัญเมือง, (2543), *กฎหมายว่าด้วยระบบพรรคการเมือง*, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า 159.

และมีความหลากหลาย ในการเป็นตัวแทนทางด้านเจตจำนง ในความคิดของประชาชน แต่เมื่อหากจะทำการพิจารณาในเชิงลึก ยังมีข้อสังเกตบางประการที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 นั้น มีการบัญญัติมาตรการทางกฎหมายในเรื่องของการยุบพรรคการเมือง เป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายในการที่จะให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองโดยง่าย เมื่อเทียบยกประเด็นแห่งการสิ้นสุดสถานะพรรคการเมืองที่ปรากฏประเทศในเยอรมันและประเทศฝรั่งเศสได้ ดังนี้

ประเด็นแห่งการสิ้นสุดสถานะพรรคการเมืองในประเทศเยอรมัน ดังนี้

1. ไม่ส่งสมาชิกพรรคลงสมัครเลือกตั้ง ส.ส. ในสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธ์และของมลรัฐเป็นเวลา 6 ปี ติดต่อกัน

2. กรรมการบริหารหรือสมาชิกพรรคการเมืองส่วนใหญ่เป็นคนต่างด้าว

3. ไม่มีที่ตั้งสำนักงานของพรรคการเมืองอยู่ในเขตประเทศเยอรมัน

4. เป็นปฏิปักษ์ต่อหลักการพื้นฐานของระบอบเสรีประชาธิปไตย

5. เป็นภัยคุกคามการดำรงอยู่ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

6. อุดมการณ์ของพรรคการเมืองขัดต่อหลักการพื้นฐาน

7. เป้าหมายของพรรคการเมืองขัดต่อหลักการพื้นฐาน

8. พฤติกรรมของสมาชิกพรรคการเมือง อันเป็นปฏิปักษ์ต่อหลักการพื้นฐานของระบอบเสรีประชาธิปไตย

9. ระบบบริหารการจัดโครงสร้างและการบริหารงานภายในพรรคการเมืองมีลักษณะในรูปแบบของอำนาจนิยม

10. บุคคลที่เป็นสมาชิกและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีแนวความคิดแบบชาตินิยม

11. กิจกรรมของพรรคและพฤติกรรมอื่น ๆ ของสมาชิกพรรค

ประเด็นแห่งการยุบพรรคการเมืองอีกประการหนึ่ง ที่ปรากฏในประเทศฝรั่งเศส ดังนี้

1. พรรคการเมืองชักชวนให้มีการพกพาอาวุธตามท้องถนนหรือเป็นกรณีที่สมาคมเข้าร่วมกลุ่มชุมนุมประท้วงที่ใช้ความรุนแรง

2. พรรคการเมืองที่มีการบริหารจัดการในลักษณะของการบังคับบัญชา หรือมีกฎระเบียบหรือวินัยที่มีความเคร่งครัด หรือมีความนิยมชอบสงคราม

3. พรรคการเมืองมีวัตถุประสงค์ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อบูรณภาพแห่งดินแดนของชาติ หรือมุ่งโจมตีความมั่นคงของรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ

4. พรรคการเมือง สมาคมหรือกลุ่มซึ่งมีกิจกรรมที่มุ่งบั่นทอน หรือทำให้มาตรการที่เกี่ยวกับการก่อตั้งสาธารณรัฐที่สอดคล้องกฎหมายไม่ประสบผลสำเร็จ

5. พรรคการเมือง สมาคมหรือกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเชิญชวนบุคคลให้มารวมตัวกัน เพื่อลอบโซ่บุคคลที่ไปร่วมมือกับศัตรู หรือกลุ่มหรือสมาคมที่กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือดังกล่าว

6. พรรคการเมือง สมาคมหรือกลุ่มบุคคลที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการเลือกปฏิบัติ ความเกลียดชัง ความรุนแรงที่มีต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ด้วยเหตุผลอันเนื่องมาจากชาติกำเนิด รูปลักษณ์ภายนอก ชาติพันธุ์เดียวกัน เชื้อชาติ หรือความเชื่อทางศาสนา หรือกลุ่มบุคคลหรือสมาคมที่โฆษณาชวนเชื่อถึงแนวความคิดหรือทฤษฎี เพื่อพิสูจน์หรือส่งเสริมให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ความเกลียดชังหรือความรุนแรง

7. พรรคการเมือง สมาคมหรือกลุ่มบุคคลที่สร้างปัญหาในลักษณะที่เป็น การกระทำในรูปของการก่อการร้ายในประเทศฝรั่งเศสหรือต่างประเทศ

บทบัญญัติว่าด้วยการทำลายพรรคการเมือง ปรากฏในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มีสาเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้

1. พรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน³⁴

2. พรรคการเมืองมิได้ดำเนินกิจการตามที่คณะกรรมการเลือกตั้ง กำหนด³⁵

³⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 65.

³⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 25, 26.

3. ภายใน 180 วันพรรคการเมืองไม่สามารถหาสมาชิกพรรคการเมืองได้ถึงห้าพันคนและมีสาขาพรรคภาคละหนึ่งสาขา³⁶

4. พรรคการเมืองมีได้จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน³⁷

5. พรรคการเมืองนำเงินสนับสนุนพรรคไปใช้โดยมิได้เป็นไปตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด³⁸

6. พรรคการเมืองกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข³⁹

7. พรรคกระทำการอันอาจเป็นปฏิกิริยาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข⁴⁰

8. พรรคการเมืองกระทำการอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ⁴¹

9. พรรคการเมืองรับบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยเข้ามาเป็นสมาชิกพรรค⁴²

10. พรรคการเมืองรับเงินจากผู้สนับสนุนพรรคการเมืองมากระทำการอันเป็นการทำลายความมั่นคงของรัฐ⁴³

11. พรรคการเมืองรับเงินสนับสนุนจากบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย⁴⁴ ภายหลังจากที่ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มีมาตราและประเด็นแห่งการยุบพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้

³⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 29.

³⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 35.

³⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 62.

³⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 62(1).

⁴⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 62(2).

⁴¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 62(3).

⁴² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 23.

⁴³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 52.

⁴⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, มาตรา 53.

มาตรา 91 พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา 26⁴⁵ ได้ ภายในเวลาที่กำหนด
- (2) ไม่ส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกันหรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน
- (3) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงห้าพันคนเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี
- (4) ไม่มีการเรียกประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยมิได้มีเหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

มาตรา 92 พรรคการเมืองย่อมเลิกด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมืองเว้นแต่เป็นกรณีที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ดำเนินการยุบพรรคการเมืองตาม มาตรา 93 วรรคหนึ่ง
- (2) มีการคว่ำรวมพรรคการเมืองตามหมวด 5 การคว่ำรวมพรรคการเมือง

มาตรา 93 ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมืองแต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 42 วรรคสอง หรือมาตรา 82 ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

มาตรา 94 เมื่อพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง

⁴⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2550, มาตรา 26 “ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนซึ่งอย่างน้อย ต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

(1) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกระทำการตามที่รัฐธรรมนูญให้ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจโดยวิธีการดังกล่าว

(2) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาหรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(3) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

(4) กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือ

(5) กระทำการฝ่าฝืน มาตรา 21 วรรคหนึ่ง มาตรา 43 มาตรา 65 มาตรา 66 มาตรา 69 หรือ มาตรา 104

โดยจะพบประเด็นแห่งการยุบพรรคการเมืองที่ปรากฏในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ได้ดังนี้

1. พรรคการเมือง ไม่สามารถ หาคนเข้าสมัครเป็นสมาชิกพรรคได้ ในเวลาหนึ่งปีกระจ่ายในแต่ละภาค⁴⁶

2. ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง (แม้จะมีคำว่าสองครั้งติดต่อกัน หรือ แปรปีติดต่อกันก็ตาม)⁴⁷

3. ไม่แจ้งบัญชีรายรับ - รายจ่าย แก่นายทะเบียน⁴⁸

⁴⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, มาตรา 26.

⁴⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, มาตรา 91(2).

4. นำเงินอุดหนุนที่คณะกรรมการเลือกตั้งให้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์⁴⁹

5. รับคนต่างด้าวหรือสัญชาติอื่นเข้าพรรค⁵⁰

6. ช่วยผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาหาเสียง (ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม) กรณีดังกล่าวนี้ ไม่เฉพาะคณะกรรมการบริหารพรรค เข้าช่วยเหลือ แต่รวมถึง เจ้าหน้าที่พรรคด้วย⁵¹

7. รับเงินบริจาคที่มีแหล่งที่มาที่สกปรก โดยรู้หรือควรจะได้รู้ในข้อนี้ พรรคการเมือง ถูกกฎหมายปิดปาก ทั้งนี้ เพราะโอกาสที่จะทราบแหล่งที่มาทางการเงินของผู้บริจาค ย่อมเป็นไปไม่ได้ แต่หากพรรครู้หรือควรจะได้รู้ ก็จะถูกยุบพรรค⁵²

8. รับเงินบริจาคจากชาวต่างชาติ (เกรงว่าจะกระทบเรื่องความมั่นคง) ในข้อนี้ พรรคการเมือง ในสหรัฐอเมริกา สามารถกระทำได้ โดยจุดที่สำคัญ อยู่ตรง การเปิดเผยต่อสาธารณะไม่ต้องห้าม แต่ในกฎหมายพรรคการเมืองของไทย ห้ามเด็ดขาด⁵³

9. กลั่นแกล้งพรรคการเมืองอื่น⁵⁴

ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้มีบทบัญญัติเหตุแห่งการสิ้นสุดของพรรคการเมืองดังต่อไปนี้

มาตรา 84 พรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อ

(1) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตาม มาตรา 85

⁴⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, มาตรา 42 วรรค 2.

⁴⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, มาตรา 82.

⁵⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, มาตรา 21 วรรค 1.

⁵¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, มาตรา 43.

⁵² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, มาตรา 65.

⁵³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, มาตรา 69.

⁵⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, มาตรา 104.

(2) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตาม มาตรา 86

(3) มีการคว่ำรวบพรรคการเมืองตามหมวด 9 การคว่ำรวบพรรคการเมือง
มาตรา 85 พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองเมื่อ

(1) ไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดตาม
มาตรา 17 พรรคสามหรือไม่สามารถดำเนินการตาม มาตรา 33 (1) หรือ (2) ได้
ภายในระยะเวลาที่กำหนด

(2) ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิก
เหลือไม่ถึงตามที่กำหนดใน มาตรา 33 (1) ติดต่อกันเกินเก้าสิบวัน

(3) ภายหลังจากที่ดำเนินการครบตาม มาตรา 33 (2) มีจำนวนสาขาพรรค
การเมืองเหลือไม่ถึงภาคหนึ่งสาขาเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(4) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทาง
การเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี โดยมีได้มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

(5) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน
การเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกันหรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกันสุดแต่ระยะเวลาใด
จะยาวกว่ากัน

(6) มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

(7) พรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ

มาตรา 86 เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า พรรคการเมืองใด
กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรค
การเมืองนั้น

(1) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธี
การซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

(2) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(3) กระทำการฝ่าฝืน มาตรา 20 วรรคสอง มาตรา 28 มาตรา 30 มาตรา 36 มาตรา 44 มาตรา 45 มาตรา 46 มาตรา 66 หรือ มาตรา 68

(4) มีเหตุอันจะต้องยุบพรรคตามที่มีกฎหมายกำหนด

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

เมื่อศึกษาถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 จะพบประเด็นแห่งการยุบพรรคการเมืองที่ปรากฏอยู่ได้ดังนี้

1. พรรคการเมืองไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องครบถ้วน⁵⁵
2. พรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึง 5,000 คน และพรรคการเมืองต้องมีจำนวนสมาชิกเพิ่ม 10,000 คน ภายใน 4 ปี⁵⁶
3. พรรคการเมืองมีสาขาพรรคไม่ครบในแต่ละภาค⁵⁷
4. พรรคการเมืองไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือไม่มี การดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี โดยมีได้มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย⁵⁸
5. พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกัน หรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน⁵⁹

⁵⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 85.

⁵⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 85 ประกอบ มาตรา 33 (1).

⁵⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 85 ประกอบ มาตรา 33 (2).

⁵⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 85 (4).

⁵⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 85 (5).

6. พระรการเมืองมีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย⁶⁰
7. พระรการเมืองเลิกตามข้อบังคับ⁶¹
8. พระรการเมืองกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข⁶²
9. พระรการเมืองกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข⁶³
10. พระรการเมืองดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน⁶⁴
11. พระรการเมืองยอมให้บุคคลอื่นเข้ามาดำเนินกิจการภายในพระร⁶⁵
12. พระรการเมืองเสนอผลประโยชน์แก่บุคคลอื่นเพื่อจูงใจให้เข้ามาเป็นสมาชิกพระร⁶⁶
13. พระรการเมืองมีสาขาพระรในต่างประเทศ⁶⁷
14. พระรการเมืองรับเงินสนับสนุนเพื่อทำลายความมั่นคงภายในรัฐ⁶⁸

⁶⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 85 (6).

⁶¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 85 (7).

⁶² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 86 (1).

⁶³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 86 (2).

⁶⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 20 บรรค 2.

⁶⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 28.

⁶⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 30.

⁶⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 36.

⁶⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระรการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 44.

15. พรคการเมืองสนับสนุนให้บุคคลกระทำการอันเป็นการก่อกวน หรือคุกคามความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการอันเป็น การทำลายทรัพย์สินทางธรรมชาติของประเทศ⁶⁹

16. พรคการเมืองรับประโยชน์เพื่อที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง⁷⁰

17. พรคการเมืองรับเงินสนับสนุนพรรคโดยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย⁷¹

18. พรคการเมืองรับเงินสนับสนุนจากชาวต่างชาติ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง⁷²

19. พรคการเมืองมีเหตุต้องยุบตามที่กฎหมายกำหนด ในกรณีที่พรคการเมืองควมรวมพรคการเมืองอื่น⁷³

การสืบสภาพและการยุบพรรคการเมือง ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์ถึงมาตรการทางกฎหมายของการสืบสภาพและการยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541, พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550, พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการทำลายพรรคการเมือง ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวแทนทางด้านเจตจำนงในความคิดของประชาชนโดยทำการเปรียบเทียบได้ดังนี้

⁶⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 45.

⁷⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 46.

⁷¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 66.

⁷² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 68.

⁷³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, มาตรา 86 (4) ประกอบหมวด 5 ว่าด้วย การควมรวมพรรคการเมือง.

พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค การเมือง พ.ศ. 2541	พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค การเมือง พ.ศ. 2550	พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค การเมือง พ.ศ. 2560
1. พรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึง 15 คน	1. มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึง 5,000 คน ติดต่อกันหนึ่งปี	1. ไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องครบถ้วน
2. พรรคการเมืองมิได้ดำเนินกิจการตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด	2. ไม่มีการเรียกประชุมใหญ่พรรค	2. มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึง 5,000 คน และต้องมีสมาชิกเพิ่ม 10,000 คน ภายใน 4 ปี
3. ภายใน 180 วัน พรรคการเมืองไม่สามารถหาสมาชิกพรรคการเมือง ได้ถึง 5,000 คน และมีสาขาพรรคภาคละ 1 สาขา	3. มีการรวมพรรคการเมือง	3. มีสาขาพรรคไม่ครบในแต่ละภาค
4. พรรคการเมืองมิได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน	4. กระทำการล้มล้างระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย	4. ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมือง
5. พรรคการเมืองได้นำเงินสนับสนุนพรรคไปใช้โดยมิได้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด	5. กระทำการอันเป็นการที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550	5. ไม่ลงเลือกตั้งทั่วไป 2 ครั้ง ติดต่อกันหรือเป็นเวลา 8 ปี ติดต่อกัน
6. พรรคการเมืองกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย	6. กระทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย	6. มีหนี้สินส่วนตัว
7. พรรคกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย	7. พรรคกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคง	7. เลิกตามข้อบังคับ

8. พรรคการเมืองกระทำการอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ	8. พรรคการเมืองไม่สามารถหาสมาชิกพรรคได้ ในเวลา 1 ปีกระจายในแต่ละภาค	8. กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย
9. พรรคการเมืองรับบุคคลผู้ที่ไม่ใช่สัญชาติไทยเข้ามาเป็นสมาชิกพรรค	9. ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง 2 ครั้ง ติดต่อกัน หรือ 8 ปี ติดต่อกันก็ตาม	9. กระทำการอันอาจเป็นการปฏิบัติต่อการปกครองระบบประชาธิปไตย
10. พรรคการเมืองรับเงินจากผู้สนับสนุนพรรคการเมืองมากระทำการอันเป็นการทำลายความมั่นคงของรัฐ	10. ไม่แจ้งในเรื่องของบัญชีรายรับ – รายจ่าย แก่ نمایน ทะเบียน	10. ดำเนินกิจการที่มีลักษณะเป็นการแสวงหากำไร และนำมาแบ่งปันกัน
11. พรรคการเมืองรับเงินที่สนับสนุนจากบุคคล ที่ไม่มีสัญชาติไทย	11. นำเงินอุดหนุนที่ได้จากคณะกรรมการเลือกตั้งให้ ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์	11. ยอมให้บุคคลอื่นเข้ามาดำเนินกิจการภายในพรรค
	12. รับคนต่างด้าวเข้าพรรค	12. เสนอผลประโยชน์แก่บุคคลอื่นเพื่อจูงใจให้เข้ามาเป็นสมาชิกพรรค
	13. ช่วยผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาหาเสียง	13. มีสาขาพรรคการเมืองในต่างประเทศ
	14. รับเงินบริจาคที่มีแหล่งที่มาที่สกปรก	14. รับเงินสนับสนุนเพื่อที่จะทำลายความมั่นคงภายในรัฐ
	15. รับเงินบริจาค มาจากชาวต่างชาติ	15. สนับสนุนให้บุคคลกระทำการคุกคามประเทศ
	16. กลับแกลังพรรคการเมืองอื่น	16. รับประโยชน์เพื่อจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
		17. รับเงินสนับสนุนพรรคโดยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

		18. รับเงินสนับสนุนมาจาก ชาวต่างชาติเพื่อดำเนิน กิจกรรมทางการเมือง
		19. ควบคุมพรรคการเมือง อื่น

จากตารางการเปรียบเทียบเหตุแห่งการยุบพรรคดังกล่าว จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มีเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง 11 ประเด็น ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มีเหตุแห่งการยุบพรรค 16 ประเด็น และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้มีการเพิ่มเหตุแห่งการยุบพรรค 19 ประเด็นเมื่อเปรียบเทียบกับ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ที่ได้มีการขยายเวลาในการหาสมาชิกเข้าพรรค ซึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เดิมนั้นมีระยะเวลา 180 วัน ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาเป็น 1 ปี แต่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 33 พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคน และต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน ภายในสี่ปี และจะต้องมีสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาค ภาคละหนึ่งสาขา โดยสาขาพรรคการเมือง แต่ละสาขามีสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบของสาขานั้นตั้งแต่ห้าร้อยคนขึ้นไป ถือว่าเป็นปัญหาที่พรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดเล็กที่อยู่ระหว่างการหาแนวร่วมอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน รวมถึงบุคลากรทางการเมืองที่จะขับเคลื่อนทางการเมืองของพรรคการเมือง จะต้องใช้เวลาในการดำเนินการทางการเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกของพรรคการเมืองที่แท้จริง การกำหนดจำนวนสมาชิกของพรรคการเมือง เป็นเกณฑ์ในการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง และการไปกำหนดให้มีสาขาของ

พรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาและมีสมาชิก 500 คนขึ้นไป จะไม่มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงของพรรคการเมืองไทย และเป็นการสร้างภาระค่าใช้จ่ายมากขึ้น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรมชาติ ของการพัฒนาความเป็นพรรคการเมือง

การกระทำที่เป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 86 นั้น ถือว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญของการยุบพรรคการเมือง เนื่องจากบทบัญญัติมาตรานี้ ได้กำหนดเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองที่เป็นไปตามหลักสากลของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีการกำหนดเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองที่ถือว่าไม่เป็นไปตามหลักสากล และไม่ส่งเสริมระบบพรรคการเมืองไว้ในมาตราดังกล่าว

เหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 86 นั้น มีทั้งเหตุที่มีความสอดคล้องกับหลักสากลในการยุบพรรคการเมืองดังนี้

(1) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

(2) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในเรื่องของการยุบพรรคการเมืองที่นานาอารยประเทศต่าง ๆ ต่างก็ยอมรับ เนื่องจากเป็นกรณีที่พรรคการเมืองนั้นกระทำความผิดที่ร้ายแรงอย่างแท้จริง จึงสมควรที่จะยุบพรรคการเมือง

แต่เหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 86 (3) นั้นเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ไม่ส่งเสริมระบบพรรคการเมือง ซึ่งจะเห็นได้จากการมาตรา 86 (3) กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการยุบพรรคการเมือง หาก

1. พรรคการเมืองดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน (มาตรา 20 วรรค 2)
2. พรรคการเมืองยอมให้บุคคลอื่นเข้ามาดำเนินกิจการภายในพรรค (มาตรา 28)
3. พรรคการเมืองเสนอผลประโยชน์แก่บุคคลอื่นเพื่อจูงใจให้เข้ามาเป็นสมาชิกพรรค (มาตรา 30)
4. พรรคการเมืองมีสาขาพรรคในต่างประเทศ (มาตรา 36)
5. พรรคการเมืองรับเงินสนับสนุนเพื่อทำลายความมั่นคงภายในรัฐ (มาตรา 44)
6. พรรคการเมืองสนับสนุนให้บุคคลกระทำการอันเป็นการก่อวิน หรือ คุกคามความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ (มาตรา 45)
7. พรรคการเมืองรับประโยชน์เพื่อที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา 46)
8. พรรคการเมืองรับเงินสนับสนุนพรรคโดยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 66)
9. พรรคการเมืองรับเงินสนับสนุนจากชาวต่างชาติเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง (มาตรา 68)

วิเคราะห์แล้วว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ในมาตราดังกล่าวนี้นับเป็นกฎหมายที่มีหลายประเด็นที่สมควรที่จะต้องแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับระบบรัฐสภา และไม่ส่งเสริมระบบพรรคการเมือง บทบัญญัติของ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 86 (3) จึงเป็นกฎหมายที่ไม่ส่งเสริมระบบพรรคการเมือง เพราะกำหนดให้มีการยุบพรรคการเมือง การกระทำได้กล่าวจึงไม่สมควรที่จะลงโทษถึงขั้นยุบพรรคการเมือง แต่ควรที่จะกำหนดเป็นโทษทางอาญารวมกับโทษทางปกครองต่อ

พรรคการเมือง หรือผู้บริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคของพรรคการเมือง ที่กระทำความผิด

การที่พรรคการเมืองรับเงินสนับสนุนพรรค โดยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 66) ก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้พรรคการเมืองรับเงิน เพื่อกระทำการผิดกฎหมายแต่เนื่องจากเงินที่มีผู้บริจาคให้แก่พรรคการเมืองนั้น บางครั้งก็อาจเป็นการยากที่จะตรวจสอบที่มาของเงินได้ พรรคการเมืองอาจจะรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดย ที่ไม่รู้ว่าเป็นสิ่งที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ได้ การกำหนดห้ามมิให้พรรคการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาค เงินทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือการที่พรรคการเมืองพรรคการเมืองรับเงินสนับสนุนจากชาวต่างชาติเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง (มาตรา 68) กรณีที่พรรคการเมืองรับบริจาคจากบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยนั้น บุคคลผู้นั้นอาจมีความศรัทธาในพรรคการเมืองนั้นอย่างแท้จริง และบริจาคเพื่อต้องการสนับสนุนพรรคการเมืองนั้น โดยที่มิได้มีอะไรแอบแฝงก็เป็นได้

บทบัญญัติกฎหมายให้มีการยุบพรรคการเมืองง่าย เป็นการไม่ส่งเสริมระบบพรรคการเมือง ควรที่จะกำหนดโทษทางอาญาแก่บุคคลที่รับบริจาคโดยรู้ว่าเป็นสิ่งที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการเฉพาะตัว และอาจมีการสั่งปรับพรรคการเมืองเป็นจำนวนเงินที่สูงหรืออาจนำกฎหมายเรื่องของการฟอกเงินมาใช้บังคับ เพื่อให้พรรคการเมืองระวังตัวตรวจตราการรับบริจาคให้เข้มงวดมากขึ้น

ประเด็นที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า เลขมาตราในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ที่กล่าวถึง ข้างต้น สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแก้ไข ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิด ความเป็นสถาบันทางการเมือง ของ พรรคการเมือง สมดังคำกล่าวที่ว่า “หัวใจของประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้ง หัวใจของการเลือกตั้ง คือ พรรคการเมือง พรรคการเมือง คือ ยานพาหนะของผู้แทนในการเข้าสู่อำนาจรัฐ”

เอกสารอ้างอิง

- กนก วงษ์ตระหง่าน. (2536). **พรรคการเมือง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกเมศ ขวัญเมือง. (2543). **กฎหมายว่าด้วยระบบพรรคการเมือง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรีชา หงส์ไกรเลิศ. (2522). **พรรคการเมืองและปัญหาพรรคการเมือง**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560.
- พัฒนา เรือนใจดี. (2552). **กฎหมายพรรคการเมือง (LW 412)**. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิสุทธ์ โพธิ์แท่น. (2526). **พรรคการเมือง: ทารกที่ไม่มีโอกาสเติบโต**. วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 13 (3).
- สนธิ จรอนันต์. 2546. **การเลิกหรือยุบพรรคการเมือง: ศึกษากรณีคำร้องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญ**. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- สมยศ เชื้อไทย และ วรพจน์ วิสรุตพิชญ์. 2517. แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตย. เอกสารสรุปผลการสัมมนา การสัมมนาวิชาการระดับประเทศในวาระครบรอบ 50 ปี แห่งการสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง **ปัญหารัฐธรรมนูญและสถาบันการเมืองในสภาวะ การณ์ ปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์.
- สิทธิพันธ์ พุทธทูน. 2519. **Party Identification กับ การพัฒนาทางการเมือง**. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.
- สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษย์. 2535. **การเมืองและการปกครองไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.